

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachî'a c. II. v. 7*

Nr. XVII. si XVIII.

NOVEMBRE.

An. X. 1884.

Asiediamentele sacre ale cultului divin din Santele Pareseme.

— *Studiu ritualu premiatu cu 100 franci.* —

35. Sant'a si M. Vineri.

Sant'a si marea Vineri este diu'a restringerei si a mortiei Domnului, prin aceea deodata este si dîu'a mantuîrei nóstre din pecate, — a impecarei nóstre cu Ddieu.¹⁾ Si cá atare acésta e dîu'a cea mai insemnata dela inceputulu lumiei pana in capetulu vécuriloru.

Adunarea cea fora de lege prindiendu pre Chistosu la judecatu spre mórte. Pre acestu Christosu facutoriulu ceriului si alu pamentului, care este viéti'a tuturoru îlu vedemu adi osênditu, batjocuritu, lovitu cu palme, batutu, incununatu cu spini.

Ilu vedemu imbracatu in porfira rusínósa pre celu ce a imbracatu ceriulu cu nori, cu piróne pironitu pre mirele bisericeii, in cósta impunsu pre celu ce a scosu apa din piétra in pustia!²⁾

La vederea acestor'a tóta faptur'a s'a schimbatu. Sórele s'a intunecatu, — temeliele pamentului s'au cutremuratu, — spre mustrarea celoru foradelege Catapetém'a bisericeii s'a ruptu in dóue, mormenturile s'au deschisu,... tóte impreuna au patimitu cu Christosu.³⁾

¹⁾ Luc. XXII, 19; I Cor. VI, 11; — Tit, II, 5—7; II Cor. V. 18; Rom. IV, 25.

²⁾ Stichir. ór'a IX.

³⁾ Math. XXVII, 29. 55, Stichirile órelor. si Inser.

Si óre s. baserica mirés'a acést'a a lui Christosu, óre ea se nu se schimbe, — se nu manifeste dorerea si intristarea s'a, — óre se nu patimésca impreuna cu Mirele celu Domnediescu? Ba e! E cuventiosu si e dreptu cá s. baserica vediendu spendiuratu pe lemnu pre Mirele basericei impreuna cu maic'a preasanta a Domnului se tanguiésca si se suspine dintru adênculu sufletului.“¹⁾

O! Dara s. baserica privindu cu spiritulu la effectulu patimeloru si alu mortiei Mantuitoriului, si cunoscându cá prin acelea „pere tirani'a, si se calca puterea inimicului,²⁾ nu póte cá cu intristarea si adênc'a dorere se nu impreune si óresi-carev'a sêmtiu alu bucuriei, descoperindu-o acést'a intru preamarirea patimeloru mantuítorie.“³⁾

Caracterulu acest'a indoitu alu s. Vineri 'lu aflamu descoperitu in oficiulu sacru asediatu pe ace'asi di. — Anume: sêmtiulu dorerei si alu intristarei 'lu afu espresu in urmatóriele:

1) Cà s. baserica opresce celebrarea s. liturgie, si in loculu acelei'a prescrie implinírea, persolvarea oficiului sacru alu asiá numiteloru óre imperatesci.

S. Liturgia din aceste dóue motive nu se celebréda: unu motivu este, cá s. liturgia este reinnoírea patimeloru si a mortiei lui Christosu. — De-óre-ce inse Mantuitoriulu de buna voia patimindu in dñu'a S. si M. Vineri in trupulu seu propriu a implinitu sacrificiulu crucei pre muntele Golgotei; acum'a totu in acelasiu tempu a impliní memori'a a acelu sacrificiu nu are nici o insemnatate, — ci mai multu ar' atrage atentiunea credintiosiloru dela considerarea sacrificiului propriu Domnediescu implinitu pre cruce.

Una alta causa a omiterei celebrarei s. liturgie in S. Vineri e aceea, cá sacrificiulu altariului atátu din partea basericei câtu si a credintiosiloru este descoperirea unei bucurie sufletesci. — O atare bucurie inse nu convine cu dorerea si intristarea causata prin patimele Mantuitoriului.⁴⁾

1) Stichir. 3. Vineri Ins.

2) Trop. or'a I.

3) Cfr. Const. Apost. l. V. c. 28.

4) Cfr. Can. 52. Trull. si Symeonu Thessal. carele Resp. LVII asiá díce „Sancta vero et magna parasceve non perfectam Misam ce-

Că inse s. baserica se dea espressioniune solemna intris-tarei sale, éra credintiosiloru asemenea se intinda modu cuvenintiosu nu numai spre cunóscerea si considerarea patimeloru mantuitórie, ci si pre exerciarea pietatei accomodate insemnatatei tainice a dîlei: a prescisu celebrarea officiului sacru alu óreloru imperatesci.

Officiulu acest'a alu óreloru, anumitu s'a comisu pentru acést'a dî de càtra S. Cýrilu Archiepiscopulu Alexandriei († 445. 18 Ian.)

Cugetandu la cuprinsulu acestui'a, trebuie se ne mar-turisiru, cà mai frumosu, mai sublimu si petrundietoriu s. baserica neci cà ar' fi potutu depinge si descrie decursulu, puterea domnedieésca, effectulu mantuitoriu alu aceloru patime, nu ar' fi potutu alege cuvente mai alese, asemanari mai maretie cu care se descopere nemultiamirea jidoviloru, in-tristarea lumei si se petrunda la anim'a credintiosiloru!

Si cá numai preste totu se fía caracterisatu coprinsulu acestui officiulu sacru se dorimu se fie insemnatoriu cà la fie-care óre suntu alese 3 psalmi, càtra o paramia din profetia, unu Apostolu din càrtile S. Apostolu Pavelu si o evangelia. — Aceste tóte dinpreuna cu cântarile sacre intretiesute au o ast'feliu de ordinare armonica, cà precându in psalmi si in profetie se descopera prevestírea patimeloru cu tóte im-pregiurarile, — pre atunci in Apostolu se tâlcuesce împlini-rea aceloru profetie dimpreuna cu effectulu mantuitoriu alu acelor'a, — in evangelia decurgerea patimeloru, — éra in cântari indemnare spre sentiuri de pietate si de dorere.

lebramus, quod tradens, feria V. Dominus Mystera in memoriam suae passionis, Feria sexta passionem volen subiit ut dictum est, et per crucem semetipsum sacrificavit, facultatem praebens iis, qui ipsum morti tradebont. Quapropter veluti in divino ejus corpore sacrificio per passionem peracto, non est necesse rursus, ut nos; quae ad memoriam passionis eius faciunt, peragamus cum ipse, tum eam subierit: proptereaque abostutum sacrificium facere, es tempore propriis braditum non recepimus. Verumtamen *Praesantificata* proponere et ministrare accepimus quemadmodum in multis supra recensitis constitutionibus, librisque reliquis antiquis in quibus Evangelia scriptaque apostolica diriguntur. Hoc idem scriptum invenies. — Nihilominus nunc ex monastico Ilyerosolimorum Typlice in usu non est.

Deosebita atentiune merita tropariile prescrise la oficiulu fie-càrei óre, in care comparandu-se binefacerile facute in legea véchia Jidoviloru cu reotatíle acestor'a dovedite in osendirea lui Isusu Christosu, se imputa Jidoviloru foradeligile si nemultiemirea loru, — se descopera nu numai scopulu celu divin alu patimeloru ci si bunatatile câscigate nóue prin acele. Tropariile acestea suntu asemenea cântariloru gelnilce de imputare numite (Improprie) ce se cânta in acésta dî in s. baserica apuséna.

Credintiosii intielegîndu din oficiulu sacru negrait'a si tainic'a insemnatate a acestei dîle si privindu cu óchiulu credintiei la Christosu, la acestu mnelu nevinovatu alu lui Domnedieu cà cum se aduce la junghiare, in ce chipu rabda ocaru pentru noi fiacare medulariu din santulu trupu alu aceluia, capulu adeca spini, — façia scuihiri, — falcile loviri cu palme, — gur'a gustarea otietului mestecatu cu féra, — urechile hulele cele paganesci, spatele sbiciuri, — man'a trestia, — totu trupulu intinzarile pre cruce; — inchiaturile cuie, — si cóst'a suliti'a:¹⁾ la vederea acestor'a si intru cunoscinti'a acelor'a cà tóte aceste de buna voia le patimesce Christosu numai cà pre noi se ne mantuiéscu din patimi, si prin iubirea s'a de ómeni se ne reinaltie: la vederea acestora ânim'a loru se umpla de intristare, sufletulu loru se imbraca in vestmentulu infranarei, sentirile cu alu umitintiei, si cugetulu cu alu preamarirei indurariloru si iubirei nemarginite a lui Domnedieu, marturisindu cu sutasiulu cà „adeveratu Fíiulu lui Domnedieu este celu ce s'a restignitu.“

Adeverirea acestoru sêntiri intr'altele o facu credintiosii in aceea cà urmarindu disciplinei antice²⁾ si prescrieloru canonice sant'a vineri o petrecu in postu respective ajunu strensu — uscatu — cu care impreuna si abstienere dela lucruri servile,³⁾ — cu pietate cercetédia s. baserica, si prin eserciarea vertutiloru crestinesci se nisuiescu a fire partasi patimeloru lui Christosu si in acestu modu a meritá

¹⁾ Strichir. dupa Eavang. IX.

²⁾ Euseb. Hist. eccl. l. II. c. 17. Const. Apost. l. V. c. 19.

³⁾ Eusebiu Hist. eccl. l. V. c. 26. Constantinu celu mare deja a hotaritu,

darurile ceresci, a castigá imblandírea lui Domnedieu, — si impreuna cu talhariulu a se face mosteni imperatiei lui Christosu.

In fine se nu lasamu neamintita o datina crestinésca usitata in acést'a santa dí.

Se mergemu adeca de langa crucea Domnului se lasamu pre Iosifu din Arimatea cá scoborindu trupulu Domnului si invelindu in golgiu curatu se-lu ásie die in mormentu nou, — si noi se intramu la locul odichnei celoru repausati, la locul unde zacu trupurile credintiosiloru adormiti intru sperarea inviarei cá se cunóscemu datin'a pia crestinésca.

Aci credintiosii curatia si infrumsetiédia mormenturile mortiloru sei iubiti, — aprindu lumini la acele mormente, — ingenunchia si se róga pentru repausulu sufleteloru loru, — éra seraciloru le impartu éle mosina. Cine nú va cunóscé inse in aceste cev'a mai multu de cátu o simpla formalitate, cine nu va recunóscé in ace'a datina exprimata ace'a insemnatate frumósa, — acelu sêmtiu crestinescu, care inal-tiandu-se la tronulu celu cerescu cere dela celu ce a moritu si s'a pusu in grópa noua pentru noi cá: precumu prin mórtea s'a cea de viétia facatória imperatiele iadului le-au desiertatu, ast'felu cu ochi indurati se caute la rogatiunile fiiloru sei, — si primindu binefacerile date seraciloru se usiu-redie, se ierte snfetele repausatíloru, si trecandu gresielele acelor'a se-i faca demni luminei celei neapropiate si marirei sale celei ceresci.

36. Sant'a si marea Sambata.

In sant'a si marea Sambata serbamu „inmormentarea cea indomnedieita trupésca a Domnului, Domnedieului si Mantuitoríului nostru Isusu Christosu, si descinderea Lui la iadu prin carea neamulu nostru fiindu chiamatu din stricatiune a trecut la viéti'a vecinica.“

Cu aceste cuvente ne invétia s. baserica despre insemnatatea acestei díle, propunendu-ne a cunóscé urmarea mantuitoría a imormentarei si a scoboririi lui Christosu la iadu pentru neamulu omenescu.

Se privimu cu spiritulu mintei nóstre la monte le Captienelor, — se urmamu lui Iosifu din Arimatea si se

vedemu cum se pune Mantuitoriulu in mormentu, — se ne uitamu la Mama Preasanta, la Preacurat'a Maria cá se cu-prindemu dorerile ei sfasiatórie. Dupa ace'a inse se ne sco-borimu in camerile sufletului nostru, — se tanguimu de réutatile nóstre, — se priveghiamu cu portatoriele de miru la mormentu, si apoi se aducemu miresme de buna mirésma a fapteloru bune.

Cu adeveratu asemenea cugetari, asemenea sântiri trebuie se petrun-da adi in sufletulu nostru. Adi cându „mormentulu cuprinde pre celu ce cuprinde faptur'a cu palm'a, — aco-pera pétr'a, pre celu ce acopera ceriurile cu bunatate, — adi cându dórme viéti'a, iadulu se cutremura. — Adamu din legaturi se deslêga si toturoru odichna vecinica se da-ruiesce.“¹⁾

In consonantia cu caracterulu dilei acesteia, s. baserica e imbracata in doliu si intristare. — Dinpreuna cu lu-céferulu dreptatei cu ângerii si cu Preacurat'a Vergura Ma-ria plange si suspina vediendu pre domnulu marirei mortu si golu; admira si preinaltia indelung'a si strein'a rebdare a Domnului, — se inchina patimeloru, laud'a ingroparea si maresce puterea cea iubitoria de ómeni.²⁾

Credinti'a basericei, sântirile pie ale credintiosiloru 'si afla espresiune cuvenita in sacrulu officiu alu dilei. Acestu Officiu consta din 2 parti. Anume: a) din Officiulu inmormentarei Domnului si b) din sant'a liturgia impreunata cu Inseratu si cu cetiri sacre. Se consideramu deosebu fiacarea parte alu officiiului dilei.

Officiului sacru alu imormentarei Domnului cu de-osebita solemnitate se implinesce la ór'a VII a nóptei (dupa mediulu nóptei.) La acestu officiu iau parte toti preotii si totu poporulu credintiosu.

In acestu officiu s. compusu in forma de manecare, prin asemenarile cele mai frumóse, cu cuventele cele mai petrun-diatórie si intr'unu stilu poeticu alesu si sublimu, se descrie intregu decursulu patimeloru lui Is. Christosu. Acést'a inse ast'feliu se desfasiura, câtu cu fiacare actu alu domnediees-cei patimiri; spre invetiatur'a nóstra se impreuna vreunui

¹⁾ Laud 1. — ²⁾ Cfr. Trop. Cat. 18.; starea II. Trop. 10.

adeveru alu credentiei nóstre, — câte unu effectu mantuitoriu alu patimei si mortiei lui Isusu Christosu.

Indemnatu de frumseti'a deosebita, si de tainic'a insemnătate a patimeloru Mantuitoriului, pentru intarirea credentiei si promovarea vietiei nóstre morale, nu potemu, cá invetiaturile s. baserice depuse in officiulu sacru alu d'lei despre insemnătatea patimiloru celu puçinu in unele parți principale se nu le descoperimu, — se nu le amintimu. Asiá spre esemplu:

1) S. baserica ne invétia cá desi Christosu fiulu celu vecinicu alu lui Domnedieu s'a descinsu pre pamentu luandu trupul, — desi a patimitu cu adeveratu patimi infri-cosiate, — si mórte rusinósa a crucei, — desi s'a inmormmentatu cá unu moritoriu: dar' neci cum nu s'a despartitu de senurile parintiesci, ci a remasu Domnedieu adeveratu de o fiintia cu Tatalu si cu Spiritulu santu. Pentru-cá in Christosu a patimitu numai firea trupului nu inse si domnedieirea, carea una erá in iadu si in mormmentu si in Edemu nedespartita impreuna cu Tatalu si cu Spiritulu santu.“¹⁾

2) cá desi Christosu s'a omoritu, dar' nu s'a despartitu de trupulu care l'a luat, — de s'a si stricatu baseric'a (trupulu) in vremea patimei, dar' unu ipostasu a remasu alu Domnedieirei si a trupului: pentru-cá intr'amendóua unulu este Fiiulu si Cuventulu lui Domnedieu, — Domnedieu si omu.“²⁾

3) cá morindu Mantuitoriulu si punendu-se in mormmentu santulu trupul alu Lui, nu a vediutu stricatiune, ci sufletulu despartíndu-se de trupul s'a descensu la iadu respective la camerile iadului, cá rumpendu lagaturile amendurora adeca a mortiei si iadului, se binevestésca celoru ce dormeá acolo din vécu mantuirea cea nementiunósa“³⁾

Éra in câtu se tiene de insemnătatea domnediésca a effecteloru mantuitorie care cá totu atâte daruri ceresci ale indurarei nespuse, iubirei nemarginite, binecuventarei negraite si ale pazei ceresci isvorescu din ranele lui Christosu,

¹⁾ Stichir. 14. Catisma 18, od'a VI Trop. 1, 2 ; od'a VIII Trop. 4,

²⁾ Od'a VI Trop. 2.

³⁾ Trop. 3. od'a V ; Trop. 2. od'a IV.

si cá dintr'unu sóre stralucescu din mórtea si ingroparea Mantuitoriului: acelea impreunandu-le s. baserica cu actele patimeloru, ni le pune inainte in asemenarile cele mai alese.

Éta cête-v'a din acelea:

a) „Mantuitoriulu a luatú patime cá prin acele se stérgea patim'a cea deintaia si se ne dobêndésca nepatimire mantuindu-ne din stricatiune,¹⁾

b) s'a ranitu trupesce, cá se innoiéscá firea ómeniloru cea sfarimata,²⁾

c) Lovire de palme a rebdatu cá se sfarime falcile fiarei, (Diavolului)³⁾

d) „cá unu mielu s'a junghiatu multu rebdatoriulu cá tóta faptur'a se-o curatiesca,⁴⁾

e) Pre cruce s'a inaltiatu, cá se redice pre Adamu celu cadíutu si pre ómenii cei vii.⁵⁾

f) Palmele si-au intensu pre lemnú prin ce a adunatu pre ómeni si cele departate de demultu.⁶⁾

g) Cu cei fora de lege s'a socotitu cá unu facatoriu de reu, indreptandu-ne prin acést'a din reutatea amagitoriului celui deintai.⁷⁾

h) Cu otietu si cu fiéra s'a adeptatu, cá se piérda dulcêti'a gustarei daintai.⁸⁾

i) In cósta s'a impunsu si i-s'a pironitu manile cá se vindece ran'a cea din cóst'a stramosiului si neinfranarea maniloru,⁹⁾ — se isvorésca isvóre curatítorie de viétia, si iertare de gresiele¹⁰⁾

j) Sânge si apa a iesitu din cóst'a impunsa, cá si din ríulu indoitu se luamu viétia fora de mórte.¹¹⁾

l) N'a avutu chipu neci frumsétia cându a patimitu, cá prin inviarea s'a se infrumsetiedie pre ómeni cu ráze domnedieesci.¹²⁾

m) Cá unu omu a moritu Mantuitoriulu de buna voia, éra cá unu Domnedieu a scolatu pre morti din mormenturi si din adenculu pecatelor.¹³⁾

1) Starea II Stich. 2., Cfr. Trop. 3. Stich. 1. 2) Star. II. Stich. 14.

3) Star. II. Stich 59. 4) St. I. Stich. 40. 5) St. 8. Stich. 37. 6) St. I. Stich. 44.; Trop 3. od'a III. 7) St. I. Stich. 1. 8) Star. III. Stich. 33. 9) Star. II. Stich, 37. 10) St. I. Stich. 39, 43, 44. 11) Starea I. 72. 12) St. II. Stich. 34, St. I. Stich. 9. 13) St. I. Stich. 27, 47. 48.

n) Christosu viéția, gustandu acumu mórte a mantuitu pre ómeni din mórte si a daruitu toturoru viéția, aretandu-se prin trupu Adamu nou¹⁾

o) Numai cá un'a dintre muieri fora doreri fiindu te-am nascutu Fiiule; éra acuma rabdu doreri nesuferibile pentru patim'a t'a — dis'a Preacurata.²⁾

p) Sutasiulu te-a cunoscutu pre tene Domnedieu macaru de a-sî moritu.³⁾

q) multimea ostiloru celoru intielegatórie impreuna mergu cu Iosifu si cu Nicodemu cá se te ingrópe in mormentu micu pre tene celu neincaputu.⁴⁾

r) Tóta zidirea s'a schimbatu pentru patim'a lui Christosu cá tóte impreuna patimeau, sciendu-te cá este cuprindiatoriu a tóta lumea,⁵⁾ Pamentulu caci primindu in senurile sale pre ziditoriulu... s'a cutremuratu desceptandu pre cei morti cu cutremurare.⁶⁾ Sórele cáci s'a apusu in pamentu lucéferulu celu neinseratu, si nerabdandu sórele a te vedé, fiindu amediadi s'a intunecatu.⁷⁾

s) „Celu ce a ziditu pre omu s'a pusu in mormentu cá din somnulu celu greu alu pecatului si din cadere se radice multimea ómeniloru cu puterea s'a cea a totu puternica.⁸⁾ Si inca in mormentu nou s'a pusu cá prin acésta se innoiesca firea omenésca.⁹⁾

t) Christosu s'a facutu ascultatoriu parintelui cerescu, si morindu s'a descinsu la iadulu celu cumplitu cá se sferme imperatiile iadului, se omóre cu mórtea s'a pre mórte, se desierte die mormenturile, si se inoiedie genulu omenescu.¹⁰⁾

Prin unele cá aceste asemenari aplicate la fia-care momentu alu patimeloru lui Christosu, voiesce s. baserica a conduce pre Credintiosi la Golgot'a sub cruce si la mormentulu Domnului. In aceste si prin asemenare asemenari — cá si pre o cale mai usiora — doresce s. baserica se in-

1) St. I. Stich. 32, 33. 2) St. I. 67, 68, — Star. II. Stich 5, 7, 18, 20, 21—25. 3) St. II. Stich 37. 4) St. I. Stich 20. 5) S. I. Stich. 22. 6) St. I. Stich. 26. 7) St. I. Stich. 19; St. II. 35. 8) St. I. Stich 29, 46, 54, Star. II. 4, 9, 16, 32. 9) Star. I. Stich. 6, 24. 10) Star. I. 12, 53, Starea II. 12,

troduca pre fiacare sufletu crestinescu in cuprinsulu misticu alu mantuirei, doresce a invetiá, indreptá, si oresi-cum a-lu inaltiá la cunóscerea misterialoru domnedieesci alu opului rescumperarei, — a minunei straine si preamarite a mantuirei. S. baserica in officiulu sacru adevratu classicu preamarindu patimele, — laudandu mórtea si ingroparea lui Isusu Christosu, se nisuieste deodata a depinge, a aretá descoperí poterea, santi'a, darurile si biuecuentarile patimeloru si prin acésta a ne inaltiá la cunóscerea si adorarea indu-rarei nemarginite, — iubirei nespuse, bunatatei negraite aretate de câtra Domnedieu façia de genulu omenescu.

Precându inse s. baserica in acestu modu ne propune cunóscerea patimeloru lui Christosu cu tóte bunatatile sale ceresci. — pre atunci nemica nu lasa netrecutu cá se nu ne indemne la viéti'a morala crestinesca, ci ne insufletiesce, cá prin lucrarea mandateloru si urmarirea esempleroru Mantuitoriului unulu fiesce-carele se ne grabimu la imbratosiarea legei lui Christosu fundata si adezata in sangele celu nevinovatu, — cá restignindu pre crucea âniei nóstre patimele cele rele, si omorindu intru noi imperati'a Diavolului, se morimu si se ne ingropamu pecatului impreuna cu Christosu, — pentru-cà numai atunci vomu poté fi impreuna cu Densulu partasi vietiei vecinice si imperatiei ceriurilor.

Reamintindu si descriendu s. baserica in acestu modu decursulu istoricu alu patimeloru impreuna cu efectele domnedieesci ale acelor'a, prin ace'a mai pre susu de tóte adeveresce si intaresce ace'a marturisire cá „dîu'a de adi — precum se canta mai 'nainte o-a inchipuitu marele Moise dîcîndu: Si a binecuentatu Domnedieu dîu'a a sieptea.“ Cà acésta e Sambet'a cea binecuentata, acést'a este dîu'a odichnei, intru care Imperatulú vécuriloru seversindu economi'a cea prin patima odichnesce in mormentu si odichnindu-se tote le preface, le innoiesce éراسi zidindu-ne pre noi.“¹⁾

Séu precum marturisesce Nicetas „Cà acésta este Sambet'a cea de 3 ori fericita intru carea Christosu se odichnesce in mormentu“²⁾

1) Marir. Laud. Trop. 2 od'a IX.

2) Cfr. Allativ I. c. pag. 1448.

II. S. Liturgia din Sambet'a cea mare Priveghierea (vigili'a) — SS. Pasci.

A două parte a officiului divin din Sambet'a cea mare este celebrarea s. Liturgie a s. Vasiliu.

Chiaru pentru-că acésta s. liturgia are nescari parti caracteristice deosebite de ale s. liturgie din alte zile, — dorim a face amintire si in deosebu a pertractá s. liturgia din Sambet'a cea mare.

Si in ce stà acésta caracteristica? Caracteristic'a acést'a stà intr'ace'a, că in s. liturgia din Sambet'a cea mare in locul parti introductorie, adeca in locul celor asiadate la s. liturgia din inceputu pâna la cântarea Intreitu Santului (Sante Domnedieule) se cânta 1) officiulu Inseratului, si 2) că la acestu Inseratu se cetescu 15 paremii prescrise.

Si care este obiectulu? ori ce taina a rescumperarei, a credentiei nóstre se preamarese si se descopera in acestu officiulu specialu alu Sambetei celei mari si sante.

Precându in officiulu sacru de nópte alu Inmormentarei Domuulu preste totu desfasiura si lamuresce decursulu istoricu alu opului mantuirei impreuna cu efectele deosebite divine ale patimelor, — mortiei si inmormentarei lui Isusu Christosu: pre atunci in officiulu sacru alu Liturgiei, respective alu Inseratului din Sambet'a cea mare se preamarese si se descopera obiectulu specialu, o unica taina domnedieésca a credentiei, a rescumperarei nóstre, anume: „Descinderea lui Christosu la iadu si urmarea aceleia.“ Preafrumosu ni-o esplica acést'a s. baserica ast'feliu cantându „Astadi iadulu striga suspinandu, stricatu-s'a poterea mea, primitu-am mortu cá pre unulu din morti, dar' nu potu se-lu tienu pre densulu neci decumu, ci impreuna cu densulu perdu si pre acestia preste cari eramu imperatu.“ — . . . „Sdrobitu-s'a domni'a mea că venindu asupra-mi celu ce s'a nascutu din Mari'a; . . . , sufletele care le tieneamu mai 'nainte intru mine, Domnedieu fiindu le-au inviatu, — desiertatu-a mormenturile celu ce s'a restignitu.“¹⁾

¹⁾ Stichir. Inscr. Cfr. S. Damasc. „Tide ortodox“ opusc. select. l. c. XXIX pag. 308. not., S. Hieron. ad Heliodorum ep. 9. t. XI. pag. 212 not. 1.)

Christosu cu sufletulu seu e in iadu! dar' se nu uitamu că descinderea acést'a in iadu formédia partea ultima — din actulu domnedieescu alu rescumperarei, — ace'a este ultim'a manifestare a ascultarei lui Christosu, ultim'a effectuare a sfatului celui vecinicu alu s. Treime facia de realisarea mantuirei neamului omenescu. Dupa acestu actu domnedieescu cu dreptu potemu dîce: Opulu rescumperarei e 'mplinitu, — pecatulu lemnului e espiatu prin osend'a lemnului crucei, — neascultarea e suplinita prin nemintiunós'a ascultare a Fíiului lui Domnedieu, — dreptatei domnedieesci vetemate s'a satisfacutu prin jertf'a crucei, — iadulu si mórtea s'a invinsu prin mórtea si scoborirea lui Christosu la camerile iadului: dreptu ace'a nemica mai lipseste pentru noi de cătu sanctiunea si intarirea domnedieésca a tuturoru aceluor acte ale mantuirei prin inviarea stralucita, cá ast'feliu economi'a legi noue prefigurate in legea vechia pre deplinu se se implenésca.

Dupa ce am cunoscutu obiectulu preamaritu alu officiu-lui Ineratului, — se consideramu si cuprinsulu paremieloru ce se cetescu la acelu officiu, cá asia se petrundemu la cunóscerea legaturei sante ce este intre aceste parti ale officiu-lui dîlei si intre insemnatatea dîlei insasi.

Cercându cuprinsulu Paremieloru din cestiune vomu aflá, cá in acele e descoperita nu numai tóta profeti'a, tipulu si simboliculu legi vechi, ci totu odata si tain'a economiei legi noue.¹⁾ Ce'a ce cu adevratu vomu si cunósce asemenandu paremiile un'a cu alt'a.

Asia spre esemplu: Paremi'a I. despre crearea lumei (Fac. I, 1—13) cu Paremele II. (Isaia LX. 1—16) si IX. (Isaia LXI, 10, — LXII, 1—5) despre nou'a zidire si renoire a lumei, — aceste au cuvenitu reverintia la renoire religósa morala a neamului omenescu prin Isusu Christosu, — la insusirile si la effectulu acelei innoiri in legea noua, intru carea cu adevratu marirea Domnului a resaritu preste totu genulu omenescu toti s'au imbracatu in hain'a mantuirei, si cu vestmentulu bucuriei s'au acoperitu — cas'a rogatiunei s'a preamaritu, — pre altariulu legi noue cele pla-

¹⁾ Cfr. Augusti Denkwürdigkeiten T. II. pag. 212—215.

cute se înalția Domnului, — cu unu cuventu, prin tain'a economiei legei noue dreptatea si bucuria înaintea toturoru a resaritu.

Paremi'a III (Esire XII, 1—15) si a V. (Isusu Navi c. V, 10—16) despre pregatirea si mancarea pasciloru roudite de Domnedieu, — împreunate cu paremi'a a X si XIV (Facer. XXII, 1—18; — Ieremi'a XXXI. 31—34) despre credinti'a lui Avramn intru sacrificarea Fiiului seu Isacu, — si despre asediamentulu legaturei de pace a Domnului; — acestea preafrumósa legatura si referintia au cu pascile seversîte de Christosu, cu sacrificiulu crucei, — cu asediamentulu celu de pace întemeiatu prin acelu sacrificiu, — si prin s. Eucharistia, carea este legatura adeverata noua, si unu asediamentu de pace domnedieésca.

Paremi'a IV (Ion'a I—IV) despre trameterea lui Ion'a la Niniviteni, — fug'a, inghitirea, mantuirea Profetului si despre întórcerea Ninivei. Istoricultu acest'a a lui Iona are legatura cu mórtea si inviarea lui Christosu, — precum si cu întórcerea popóreloru din reutatile loru la legea cresti-nésca.

Paremi'a VI (Esirea XIII, 20 — XIV) despre trecerea Isrraelitoru prin marea rosia si scaparea loru din mânile lui Faraonu, — ce alta voiescu a talcuí, de câtu mantuirea genului omenescu din sclavi'a diavolului si din furi'a peccatului, — trecerea nóstra din mórte in viétia prin crucea si inviarea lui Christosu?

Paremi'a VII (Sofoni'a II. 8—15) impreuna cu paremiele VIII, III. Reg. VII, 8—24) si XII (IV Reg. IV, 8—37) se referescu la inviarea Domnului si la effectulu aceleia, pentru-cà inviarea ace'a este marturi'a cea mai santa a Domnului despre adeverulu legei sale, — prin poterea aceleia s'au întorsu popórele cá se se servésca sub unu jugu blandu alu credentiei, prin ace'a a stersu Domnedieu nedreptatile si a mantuitu omenimea din man'a inimicului.

Paremiele XI (Isaia LXI, 1—10) si XII (IV Reg. IV, 8—37) dau espresiune chiara despre persón'a lui Isusu Christosu, scopulu venirei Lui, — si a legei cei sante de cátra densulu predicate, — prin care Domnedieu a legatu

legatura vecinica cu iubirii sei, si s'au pusu temeliea rescumperarii nóstre. — In fine

Paremi'a XIV impreunata cu cantarea de invingere a celor 3 teneri de atâte ori repetite in tóte oficiale sacre basericesci, — in acele s. baserica voiesce a esprime semi-tiulu seu de bucuria, — se talcuiésca cantarea s'a de invingere pentru binefacerile ceresci cascigate prin Isusu Christosu prin mórtea mantuitória a Lui, carea cu adevveratu s'a facutu foculu ardiatoriu de pecate, — prin ace'a si darurile mortiei si inviarei lui Christosu se scobóra in sufletulu nostru spiritulu recoritoriu alu mantuirei sufletesci.

Se asemenamu acuma cuprinsulu intregului officiu sacru alu Sambetei celei mare, — si vomu cunósce cá precându in officiuulu propriu alu Inseratului se reamintesce si preamaresce insemnatatea caracteristica a dílei adeca descinderea lui Isusu Christosu la iadu cá ultimulu actu alu mantuirei, pre atunci in officiuulu Patimeloru se descrie decursulu istoricu alu acelora, — éra in Paremiu prefigurarea si pregatirea mantuirei in legea vechia, — a acelei mantuiri carea prin mórtea si descinderea lui Isusu Christosu si-a aflatu complinire adevverata.

Cunoscându acuma obiectulu sacrului officiu alu Sambetei celei mare, precum si legatur'a aceluia cu actulu rescumperarii nóstre, mai 'nainte de a continuá pertractarea suscepta nu potemu se trecemu cu vederea referinti'a ce-are acelu officiu sacru fačia de unu asediamentu vechiu alu basericei, — nu potemu se nu facemu amentire si despre partea istorica a acelu officiu. Se fia dara.

Scimu cá s. botezu este reinnoire spirituala, pentru-cá in botezu impreuna ne ingropamu cu Christosu intru mórtea Lui, cá impreuna cu Densulu se ne scolamu din morti, umblandu intru innoirea vietiei. ¹⁾ Spre simbolisarea acestui effectu spiritualu, in vechime erá asediatu cá s. botezu se se conferedie in nóptea ss. Pasci spre díu'a inviarei. Anume: càtra sér'a Sambetei celei mari Catechumeni s'au adunatu in Babtisteriu spre a fire de nou supusi Scrutiniului (Esaminarei) celui din urma aci acceptau pâna càtra deminéti'a ss.

¹⁾ Rom. VI, 4.

Pasci. Pana atunci credinciosi adunati in s. baserica tóta nóptea priveghiau. Sub tempulu priveghiarei dupa buna socotél'a Episcopului se faceau cetiri din cartile cele sante, care cetiri se schimbau impromutatu cu rogatiuni si cu cântari sacre, — si numai spre deminéti'a dílei inviarei se conferea botezulu. Se mai adaugemu la acésta ace'a datina crestinésca cà in vechime la s. liturgia din nóptea s. Pasci afora de cei nou botezati se cuminecau toti pretii si laicii.¹⁾

Acést'a erá datin'a basericei deintaiu impreunata cu nóptea ss. Pasci. Acésta disciplina cu tempu a incetatu, — dar' esenti'a acelei'a si adi o potemu recunósce si aflá in officiulu sacru din Sambet'a cea mare. Pentru-cà:

1) Desi adi pre bas'a unei indatinari generale celebra-rea s. liturgie se anticipédia pre 10 óre antemeridiane, pe langa tóte ace'a nu se póte abdisputá, cà ace'a e oficiu de séra, si inca nu numai pentru-cà e impreunata cu officiulu Inseratului. ci si pentru-ace'a deóra-ce tempulu celebrarei aceleia e prescisu pre ór'a a 10 din dí séu pre 4 óre dupa-médiadi, — si ce e mai multu in unele monastiri cá la Studiti pre ór'a 11 din dí séu chiaru pre cându apune sórele, —

2) Precum s'a aretatu mai susu cu officiulu s. alu Inseratului suntu impreunate mai multe cetiri din cartile Testamentului vechiu si din Profetie. Nu numai, ci e prescisu inca cà dupa finirea s. liturgie (cam la ór'a 2-a a nóptei — 7 óre sér'a) fratii (calugarii) se nu iésa din baserica, ci se petróca in priveghiani, si in cetiri multe cu cantari sacre impreunate. S'ar' parea cà mai alesu acestu prescisu din urma ar' avé referintia numai la calugari, — cine nu scíe inse cà in mai multe comune basericesci credinciosii nostrii mergându de cu séra la s. baserica, acolo petrecu in rogatiuni pâna la sosirea solemnitatei Inviarei Domnului?

Si decumva in prescisele amintite sub 1) si 2) form'a

¹⁾ Teod. Bals. in can. 90 Synod. Trull; cfr. Fluck „katholische Liturgik“ Regensburg. 1855 T. II. pag. 706, — S. Crysost. carele díce cà ss. Paresemia pentru ace'a suntu asiediate cà se ne pregatimu la cuminecare démna in díu'a de Pasci (Hom. in edo qui Pascha jejun.)

disciplinei antice observate în sambet'a cea mare 'si afla expresiune cuvenita; vomu dice dóra că insasi essenti'a si obiectulu acelei discipline nu ar' avé neci una urma in officiuu sacru alu dîlei? departe se fia! Căci celu ce va cercá mai de aprópe cuprinsulu aceluu officiu si mai alesu va considerá cetirile prescrise in Paremiu, acél'a va si aflá urma si de esenti'a disciplinei vechi numite. Si neci că pote fi alt'cum — pentru-că s. baserica fiindu conservativa, desi s'a invoitu in abrogarea formeloru vreunei discipline legate de tempu si de impregiurari, — a retienutu inse caracterulu sacru alu acelor'a in officiuu divinuu.

Ast'feliu stamu si fačia de disciplin'a vechia a conferirei s. botezu in nóptea ss. Pasci. Caracterulu essentialu alu aceleia mi se pare a-lu aflá in cetirile prescrise, in Paremiu, si in cãntari sacre. Pre cãtu au acele cetiri sacre legatura armonica cu insemnatatea dîlei santîte prin actele rescumperarei, — chiaru asia aflamu in acele prefigurate si simbolisate: natura, caracterulu, puterea, atributele, conditiunile, darulu si efectulu s. botezu. Se vedemu.

Paremi'a I despre crearea lumii, — paremi'a VI despre trecerea lui Israilu prin marea rosia, — si paremi'a X despre credinti'a lui Avramu in actulu oferirei fiului seu alui Isacu, aceste in modu prefigurativu aréta că s. botezu din partea lui Domnedieu aieve este o reinnoire, o recreare spirituala a omului, mantuire din pecatulu stramosiescu si de tóte pecatele facute inainte de botezu si inca prin puterea darului domnedieescu si prin aplecarea apei.¹⁾ Éra din partea omului s. botezu este supunerea filiala, sacrificare propria in credintia viua lui Domnedieu.

Paremiile III si V. despre pregatirea si consumarea pasciloru, despre nutrirea poporulu in pustia cu mána, din preuna cu istoriculu aretarea Voivodulu ostiloru Domnulu, si paremi'a a IV despre penitenti'a Niniviteniloru: in oresicareva alusiune si la ceremoniele conferirei s. botezu prea frumosu ne descopera, isvorulu, temeiuu, natur'a, essenti'a, conditiunile si o parte intregitóre a s. Botezu.

¹⁾ Eph. V. 26, Colos. II, 11; — I Cor. VI, 11: — Evr. X, 22.

Pentru-cà din partea lui Domnedieu, isvorulu Domne-
dieescu, foculariulu cerescu alu s. botezu este sacrificiulu
crucei — pascile Domnului — oferirea si sacrificarea mne-
lului lui Domnedieu. Din acestu sacrificiu curge si se
imparte tóta poterea, tóta santi'a si totu effectulu spiritualu
alu tuturoru celoralalte sacramente.¹⁾ Natur'a s. botezu este
lapedarea si deslegarea reutatiloru, santirea sufletului. Éra
din partea omului, conditiunile santirei sufletului prin s. botezu
este credinti'a neclatita, anima infrânt'a, întórcerea si re-
innoirea vietiei.

Am fostu dîsu, cà in acele paremii ar' fi prefigurata si
o parte intregitória a s. botezu, sub carea intielegu: cumine-
re cu cele sante a acelu nou botezati (cum e pre-
scrisu). Partea acést'a, intregitória s'ar vedé a fi prefigurata
prin mân'a cu carea din voi'a lui Domnedieu s'au nutritu
Israelitenii in pustia. Pentru-cà s. cuminecatura este mân'a
cea cerésca si viua, adeca insusi Christosu carele scoborindu-
se din ceriu ne-au lasatu spre nutritura nóstra sufletésca
trupulu si sangele seu celu domnedieescu.²⁾ Cluj

Paremiile II, VII, IX, XI, XII, XIV si XV ne desco-
pere caracterulu présantu, effectulu divin, urmarea, resulta-
tulu spiritualu si influinti'a binefacatoria a s. botezu. Pen-
tru-cà prin s. botezu ne facemu membrii trupului lui Chris-
tosu si partasi bunatatiloru sale celoru ceresci, — prin s.
botezu resare si stralucesce in sufletulu nostru marirea
Domnului, — in acel'a ne infrumsetiamu mintea, ânim'a si
sêmtirile cu santi'a, curati'a si nevinovati'a cá cu têmeia, au-
rulu si petrii scumpe. Prin sacramentulu s. botezu ne facemu
demni de a-ne apropiá la altariulu Domnului si a-i aduce
daruri placute, — s. botezu este legatur'a bucuriei vecinice
— marturi'a inviarei nóstre Spirituale, — bai'a curatirei
nedreptatiloru, si intarirea mantuirei nóstre din mân'a inimi-
cului, a Diavolului.

Séu cu a cui potere si vertute se lucrédia, se intaresce
si se santiesce ace'a legatura? — Cine ¹dà, ¹inscrie in
cugetulu si in ânim'a nóstra legile lui Domnedieu ca-

¹⁾ S. Thoma Summa. Pars. III. Q. LXV. p. 599.

²⁾ Cfr. Ioanu VI. 30--59.

racterulu celu nedelebilu, — cine — intrebu — zidesce intru noi frumseti'a marirei in loculu machnirii Spiritului, cá se ne potemu numí genulu dreptatei si sadirea Domnului intru marire, — cine dîcu? decátu insusi Domnedieu, — puterea Spiritului santu care lucrédia in s. sacramentu alu Botezului. Sacramentulu acest'a este cu adeveratu descoperirea iubirei, — dovedirea tariei, — si lamurit'a aretare a indurarilor lui Domnedieu fația de noi, — prin acel'a ne cunoscú toti, cá suntemu sementi'a binecuventata a lui Domnedieu.

Apoi carea este urmarea si effectulu s. botezu? carea este stralucirea sufletului dupa s. botezu? — carea? decátu frumseti'a mantuirei, stralucirea bucuriei ceresci, — ace'a, cá insusi Domnulu 'si afla placere intru noi cá si in fii si pretini. Effectulu s. botezu este cá prin acest'a cascigamu dreptulu de a ne numí cu nume nou datu de catra Domnulu (crestini) facundu-ne prin puterea si lucrarea acelu'a cunun'a frumsetiei in man'a Domnului si stém'a imperatiei in man'a Domnedicului. In urma

Scimu, cá intarirea si adeverirea tuturor prefigurarilor, descoperirea chiara a celor simbolisate in legea vechia 'si afla indeplinirea adeverata in legea noua. Pentru ace'a si paremiile Sambetei celei mare se incheia cu cetirea Apostolului¹⁾ intru care prin asemenarea mortiei si a ingroparei lui Christosu cá auctoriului a tóta santîrea se aréta lucrarea darului si modulu cascigarei curatîei dobândite in santulu botezu, precum si dreptulu cascigatu si datorinti'a primita asupra-ne prin susceperea acelu'a.²⁾

La disciplin'a antica a conferirei s. botezu in nóptea ss Pasci mi se pare a se referí si acelu prescisu, cá la liturgi'a din Sambat'a cea mare, preotulu si diaconulu are sè se imbrace in vestminte luminate — precum e prescisu acést'a si la conferirea s. botezu, la santîrea apeí.³⁾

1) Rom. VI, 3—11.

2) Gasner. o. c. T. I. pag. 394—396.

3) Triodu edit. Bucuresci cu binecuv. lui Teofilu dela Critu Cfr. officiulu confer. s. botezu in Euchologiu. Folosirea colórei negre a opritu S. R. C. cu d. 21 Ian, 1662.

Precum s'a aretatu mai susu, — celebrarea s. liturgie din Sambat'a cea mare se tiene cá unu officiu sacru de nópte. In câtu se tiene acum de istoriculu acestui officiu de priveghiare in nóptea ss. Pasci, vomu díce cá datin'a priveghiarei in nóptea Inviarei este fórté vechia. Despre acést'a face amintire S. Georgiu Nyssenu,¹⁾ s. Ambrosiu carele díce „Concurrat affectio, ut una nocte ubique sacrificium pro resurrectione Domini deferatur“²⁾ éra s. Ieronimu marturisesce a fire o traditiune apostolica cá in dîu'a priveghiariloru ss. Pasci, inainte de mediulu noptiei poporulu se nu se dimita din baserica.³⁾ S. Ieronimu mai adauge si caus'a acestei dantine, anume: cá cei vechi tieneau cumcá Christosu intr'o nópte de Pasci va vení la judecata,⁴⁾ — si asia poporulu priveghiá cá se póta intempiná venirea Domnului, — baseric'a erá splendidu illuminata — cá si adi — fiacare tienea in mani lumini aprinse, cáci insusi Domnulu a demandatu cá venirea lui se-o acceptamu cu candeléle aprinse, ale credintiei viue. Despre datin'a acést'a a priveghiariei vorbesce si Theod. Balsamonu.⁵⁾ BCU Cluj / Central University Library Cluj

Acuma incátu se tiene de cetirea paremieloru, — urme despre aceste inca aflamu in vechime, — desí numerulu acelor'a erá mai puçinu séu mai multu, precum adeca socotea celu mai mare. Ce'a-ce si adi asia se practisédia, deóra-ce incetandu datin'a celebrarei s. liturgie in nóptea ss. Pasci si anticipandu-se ace'a pre 9 ori 10 óre antemeridiane se socotesce a fire superflu cetirea toturoru celoru 15 parerii, — ci se cetescu numai catev'a.

Am dîsu, cá numerulu cetiriloru sacre nu erá normatu, ci dupa impregiurari si datini deosebite, variá. Asia s. Gregoriu Nys. amintesce 12 cetiri, — in alte locuri se ceteá si 24 adeca 12 latinesce si 12 grecesce, éra in alte baserici numai 4, 5, 6 ori 7.⁶⁾

1) Orat. 2 de resurrect. Christi. — Cfr. Greg. Naz. orat. 42 in Pascha. Euseb. Vita Const.

2) Epist. 23. ad epp. Aemil.

3) Coment. in Math. 25, 6; — Cfr. Tertul. ad. uxor. l. II. c. 4.

4) Lact. divin. Inst. l. 7. c. 19.

5) Not. la can. 90 alu Synod. Trullanu.

6) Martene „de ant. discipl. Eccl. c. 24. n. 17. Cfr. Schmitt Xav. o. c. T. II. pag. 535.; — Gasner. l. c. T. I. pag. 970—978.

37. Mormentulu Domnului nostru Is. Christos u-

Astadi esista o datina pia crestinésca generala, adoptata si de câtra s. baserica, câ in s. si marea Vinere, ori in nai'a basericei, respective in presbiteriu dreptu in faþia cu altariulu si cu usiele imperatesci ori in ôre-careva locu mai lateralu inse acomodatu alu basericei se pregatesce, si se aredica asia numitulu „Mormentu alu Domnului.“

Mormentulu acest'a, amesuratu impregiariloru materiale ale fia-carei baserice e mai multu ori mai puþinu infrumsetiatu. In basericele cele mari — spre exemplu — acestu mormentu mutabilu are form'a unei boltiture. De-asupra boltiturei stâ st'a cruce, — éra internulu ei e infrumsetiatu cu icône si cu unelte din istori'a patimei Mantuitorului. In midiloculu cerimei este asiédia una mésa carea e imbracata cu mesaie albe si in giuru e infrumsetiata cu flori si cu lumini.

In baserice mai serace, in ôre careva parte a basericei se pune o mésa si acést'a dupa cuvenintia se infrumsetiédia cá se servésca spre intipuirea mormentului Domnului.

In mormentulu ast'feliu pregatitu la Inseratulu din Vinerea mare cându se canta „Marirea“ Stichovnei, — preotii — unde suntu mai multi — imbracati in ornate sacre avêndu a mana lumini aprinse, luandu „plasceniti'u“ — pênz'a pre carea e depinsa punerea in mormentu alu Domnului — ori antimisulu, incungiura altariulu si esindu pre usi'a de câtra média-nópte, ace'a o asiédia in mormentu. Asiédiandu-se ast'feliu plasceniti'a in mormentu, de asupra-i se pune s. cruce si ciboriulu cu cele sante. Apoi celu mai mare canta tropariulu „Iosifu celu cu bunu tipu“ — dupa finirea carui'a începêndu dela celu mai mare toti pre rôndu mergu la mormentulu Domnului, acolo se inchina de 3 ori si saruta s. cruce si icón'a Dlui.

La acestu mormentu alu Dlui dîu'a si nóptea ardu lumini, si e pazitu ori de ostasi cá in cetâti, — ori de catra preoti cá in monastiri, — séu si de câtra teneri crestini, cari ingenunchiati petrecu pre rôndu in rogatiuni unu anumitu tempu inaintea acelui mormentu.

Officiulu patimeloru, respective alu iumormentarei Domnului in 'nóptea din Sambat'a cea mare se implinesce in aintea mormentului Domnului.

Acést'a este datin'a basericésca fația de pregatirea mormentului Domnului.

Cercandu acuma prescrisele rituale ale bisericei nóstre nicaire nu aflamu neci o urma, neci o amintire despre acestu mormentu, ori celu puçinu de repunerea in mormentu inti-puita a buna séma prin portarea si repunerea plascenitiei.

Totu ce se referesce la acést'a e acelu prescisu, cà la oficiulu inmormentarei Domnului cându se canta doxologi'a cea mare, preotulu si alti preoti si celu mai mare se imbraca in tóte vestmintele preotiesci si luandu plasceniti'a si Evangeli'a esu incungiurandu baseric'a, precandu cantaretii canta „Cantarea Intreitu Santa.“

Stându lucrulu ast'feliu, cu dreptu cuventu se póte intrebá, cà totusi ce basa, ce ratiune are introducerea mormentului Domnului?

Bas'a si ratiunea introducerei Mormentului Domnului avemu se-o cautamu de o parte in datin'a pia a basericeloru mai de frunte ale lumii crestine cá: Rom'a, — Constantinopolu, — si in specie a bisericei din Ierusalimu; — éra de alta parte intru acelu spiritu vivificatoriu, — in acelu sêmtiu crestinescu, care spre inaintarea si intarirea mantuirei nóstre sufletesci, in totu loculu si totu-de-a-una se ni-suieste a dá fapteloru istorice din opulu mantuirei, espresiune viua si inca nu numai in cuvente ci si in simbóle, in representari faptice.

S'a dîsu cà ratiunea introducerei mormentului Domnului avemu se-o cautamu in datin'a basericeloru din Rom'a, Constantinopolu si mai cu séma a acelei din Ierusalimu. Si cumu? éta:

In aceste biserice, si mai cu séma intre tóte in biseric'a din Ierusalimu, la loculu celu santu alu mormentului Domnului in s. Vinere cu ceremonie sacre se espuneá lemnulu crucei Domnului spre adorare si inchinare. Totu in acésta dî faceáu crestinii peregrinári la acelu locu santu.

Dreptu ace'a bisericele provinciale — rurale, avéndu inainte-le esemplulu basericeloru matre apostolesci, — la care

se pastráu particielele s. cruci — precum in alte asiadiamente sacre, asia si intru intipuirea mormentului Domnului, respective a espunerei s. cruci, — din tempu in tempu a inceputu a imitá datin'a basericele de frunte, — binscîndu cá prin acést'a nu numai cá representa si in simbole esprima, realisédia cuprinsulu s. Evangelie despre inmormentarea Domnului; ci prin ace'a dá credintiosiloru si unu indemnu poternicu spre insusîrea si perfectionarea sîntiuriloru crestinesci, si óresicumva satisface dorului de a poté vedeá si a se inchiná la mormentulu Domnului.

Si asia cugetamu cumcá mormentulu Domnului ce se aredica si adi in baserici este numai unu monumentu de suvenire, o imitare, formala a locului inmormentarei Domnului din Ierusalimu.

Cu introducerea datinei dela mormentului Domnului, s'a latitu si s'au introdusu si accidentaliele ceremonieloru sacre implinite la espunerea crucei la locul mormentului Domnului. Anume: a) precumu in Ierusalimu mormentulu Domnului díu'a si nóptea necontentitu stralucesce de radiele lumineloru asia si in basericele nóstre la mormentulu Domnului incepîndu dela tempulu punerei Domnului in mormentu pâna la Inviare, necontentitu ardu lumini, — b) precum dela mormentulu Domnului din Ierusalimu se facu peregrinari — processioni — la locurile de patime ale Mantuitorului: asia facu si preotii dinpreuna cu poporulu credintiosu procesiuni in giurulu basericeii. — asia s'au indatinatu crestinii cá in s. Vinere se mérga dela o baserica la alt'a (cá in orasie unde suntu mai multe baserice) visitandu mormentulu Domnului si petrecîndu in fiacare baserica puçinelu in rogatiuni si meditatiuni pie, si c) cá precum peregrináu de demultu si peregrinédia adi crestinii la mormentulu Domnului cá se se inchine lemnului de viétia, si se sarute locul celu santu unde a zacutu trupulu Domnului: chiaru asia facu crestinii fiacarei baserice, cându in restempulu zacerei Domnului in mormentu, fora distingere de etate, secsu ori conditiune toti credintiosii vinu la mormentulu Domnului inchinandu-se si sarutandu nu numai s. cruce si icón'a trupului Domnului, ci si locul dinaintea mormentului aredicatu.¹⁾

¹⁾ Cfr. Gasner l. c. T. I. pag. 961—970.

Cunoscându din cele precedente originea introducerii mormentului Domnului — mai 'nainte de a incheiá acestu tratatu, nu potú lasá neamintitu, cá încátu senguru m'am convinsu pre langa datin'a aredicarei mormentului Domnului, in unele biserice suntu introduse nescari indatinari — care mi se paru a fire contrarie disciplinei bisericei nóstre, si chiar' áctului representatu din istori'a patimeloru mantuitórie. Asume intielegu:

1) datin'a, cá in unele biserice romanesci orientale in locu de plascenti'a — respective antímisulu, si in locu de s. cruce, in mormentulu Domnului se espunu nesce figuri cioplite representandu pre Christosu inmormentatu, si inca asia cá acea figura e invelita dupa datin'a de inmormentare si cu una panza de mortu, — si

2) cá in mormentu se mai espune si Ciboriulu (Racli'a) cu cele sante.

Cea dintaiú datina, dupa parerea mea, mai alesu la poporulu nostru, si de dupa disciplin'a bisericei nóstre neci de cátu e accomodata spre a sterni sentiu piu crestinescu, éra in cátu se tiene de a dóu'a se pare a nu conveni cu caracterulu si cu insemnatarea dílei s. Vinere, — încátu adeca in acésta dí reamentimu mórtea si luarea lui Christosu dela noi — precându in cele sante, presenti'a reala necontenita a Aceluí'a se representa.

38. Paremiele (cetirile sacre) prescise pentru ss. Paresemi.

Amesuratu impartírei sacralui officiu din santele Pareseme propuse in p. 6. alu acestui studiu, cu pertractarea officiuului divinú din Sambat'a cea mare amú fi potutu pune capetu lucrarei acesteia; dara deora-ce in decursulu acestui studiu prea puçinu ne-amú ocupatu cu obiectulu si insemnatarea cetiriloru sacre din s. Postu, — cugetu a fire de lipsa si de folosu, cá partea acést'a intregitória a cultulu divinú din ss. Pareseme, in deosebi se-o consideramu si se-o pertractamu. Sub acést'a parte intregitória intielegu Paremiele (cetirile sacre) asiediate pre dílele comune ale s. Pareseme. Cea dintaiú intrebare inse are se fia cá:

Ce suntu Paremiele?

Premiele suntu nescari capete luate din s. scriptura a Testamentului vechiu, susceptute in cultulu divinu cu acelu scopu santu cá intr'acele, cá si in oresi-careva oglinda, de-o parte se se resfrânga, sè se arete ide'a fundamentale preanunciata — obiectulu de credintia si insemnatatea tainica ce se atribue decàtra s. baserica unei séu altei serbatori, unui séu altui asiediamentu alu legei nóue; — éra de alta parte cu acelu scopu cá credintiosiloru sè se indegetedie scopulu moralu alu acelor asiediamente, — se-i indemne la implinirea detorintieloru morale descoperite, — si óresi-cumva impuse prin obiectele preasante ale respectiveloru asiediamente sacre.

Séu cu alte cuvinte premiele suntu nescari cetiri sacre in care mai de aprópe ni-se aréta cà in ce modu s'a pregatitu, — s'a prefiguratu, si preanunciatu si s'a desvoltatu de catra insusi Domnedieu ide'a asiadiamenteloru sacre ale legei nóua, — ce basa dogmatica si morala au acele asiediamente si in ce modu avemu se ni le insusimu, si se ni le intrebuintiamu acelea spre folosulu nostru sufletescu.

Caracterulu acest'a pregatoriu si prefigurativu alu premieloru a indemnatu si pre s. baserica cá acele in cultulu divinu se le asiedie chiaru in partea premergatória si respective pregatória si introductorica a ver-unui actu sacru, alu officiulu divin, spre esemplu la Inseratele serbatoriloru imperatesci, adeca la acele asiediamente sacre, care in modu deosebitu stau in strensa legatura ori cu momentele principale din opulu mantuirei, ori cu óre-careva mysteriu alu credentiei, — alu darulu descoperitu, ori cu promovarea santírei nóstre sufletesci.

Premitiendu acestea, — acuma se ne întórcemu la obiectulu nostru specialu, la premiele s. postu. Mai 'nainte de tóte avemu se cunóscemu ordulu lor de asiediare in cultulu divin alu ss. Pareseme.

Premiele din cestiune se incepu a-se cetí din Mercuri'a Septemanei brânzei, si in ordu sistematicu se continua pâna in Vinerea Septemanei a VI. inse ast'felu, încàtu in septeman'a brânzei in modu si cu scopu distinctivu, premiele se cetescu la officiulu órei a VI. si la officiulu Inseratului numai in dílele: Mercuri si Vineri.

Cu inceperea septemanei I. a s. si marelui postu acele paremie — firesce a fora de Sambat'a si Dominec'a — se cetescu in tóte dfilele septemanei atatu la s. officiu alu órei a VI. cátu si la officiuu Inseratului alu fiesce-carei dfile.

(Va urmá.)

~~J. BOROSIU.~~

Cuventare funebrala.

— *La unu sinucisu.* *) —

„De siguru amaratiunea mortii
au trecutu.“ (I. Sam. XV, 32.)

Jalnici Ascultatori! Tóte evenimentele din viéti'a omului suntu supuse indoieliloru. Numai uniculu evenimentu nu cade sub regul'a acést'a, si anume: evenimentulu mortii: pentru-cá se ai in mana tóta averea, se ai in capu tóta sciinti'a, se ai in braçie tóta puterea lumei, — pre acestu evenimentu infioratoriu cu nimicu nu-lu poti impacá, cu nimicu nu-lu poti rescumperá si prin nimicu nu-lu poti incungiuirá.

Da, jalnici Asc.! mórtea e sigura pentru omu; inse ace'a: cá cum, unde, cându si cu ce feliu de mórte va mori — e nesiguru!

Éta inaintea ochiloru unu casu. Tenerulu din cosciugulu de façia, e dovéda in acésta privintia. Densulu, carele a fostu nascutu intr'o comuna indepartata dela noi, î-si finí cursulu vietiei in mediuloculu nostru si inea cu mórte tragica, prin sinucidere cu glontiulu.

Nu-mi este scopulu, nici nu este cu cale, dar' nici nu suntemu noi moritorii competinti a aduce vre-o jude-

*) Cuventarea acést'a am rostít'o in 7 maiu 1884 ia inmormentarea tenerului poetu Isaia B. Bosco, care s'a nascutu in comuna Nyermegy (comitatulu Bihar). Aici, in comun'a Kétegyháza densulu a fostu aplicatu ca adjunctu notariulu, unde convingându-se cá nu mai are scapare de morbulu ce l'a apucatu, se sinucise prin glontiu. — Portretulu si o schitia biografica a repausatului vedile in „Amiculu Familiei“ nru. 24. a. c

cata aspra asupr'a astorfeliu de repausati;¹ càci se dîce: „nu-i grài de reu, daca nu poti grài de bine“ s'eu „nu judecã, cá se nu fii judecatu;“ inse cuge-tându la finitulu crestinului adeveratu, carele inainte de ce ar' mori, se prevede cu ss. taine; se impaca cu sine, cu ai sei si precum se dîce cu tóta lumea, — cauta se marturisescu, cumca este mare deosebire intre sfêrsítulu acestui'a si a celui sinucisu. Sfêrsítulu acestui'a e dulce, — ér' a celui'a amaru. De aci se póte trage consecuinti'a justa pentru tine moritoriule: cá precum ai traitu, asia vei si mori; deci daca ai traitu in fapte rele, te ascépta mórtea cea nefericita, adeca mórtea pecatosiloru; ér' daca ai traitu in fapte bune te ascépta mórtea cea fericita a dreptiloru.

Jalnici Asc.! Se meditamu dar' din incidentulu convenirei de façia, despre aceste dóue lucruri contrari. Credu, cà in momentul despartîrei nóstre de catra lume, nu ne vomu càì cà am ganditu la ele.

*
*
*

Suntu casuri Jal. A.! cându si facatorii de rele au sfêrsitu favoritoriu. Éta p. e. talhariulu din drépt'a lui Isusu. Pe langa tóte cà au avutu o viétia plina de fapte rele: totusi in momentul din urma a dobênditu gratia inaintea lui Domnedieu si dimpreuna cu Isusu au intratu in raiu. ¹) „Cà suntu drepti, caror'a li se intempla dupa faptele celoru nelegiuiti; si suntu nelegiuiti caror'a li se intempla dupa faptele celoru drepti.“ ²) Nu potemu afirmá dara nici despre celu mai mare facatoriu de rele, cumca s'ar' osendí pentru totu-de-a-un'a: inse este si remane unu adeveru neresturnatu, cà unele casuri de asemenea natura facu esceptiune si suntu fórte rari. Bine dîce unu s. Parinte: cà unulu dintre talhari a dobênditu gratia pe cruce, cá se nu desnadajduesci; insa numai unulu cá se nu te incredi. Remane deci o regula generala, cà cel'a ce duce o viétia rea, si mórte asemenea va avé, si inca s'eu pentru-cà Domnedieu i denéga cu totulu grati'a, s'eu pentru-cà n'au avutu atâtea fapte bune, prin cari se contrapondeze cumpan'a fapteloru celoru rele.

1) Luca XXIII, 43. 2) Ecl. VIII, 15.

Ve întrebu Jal. Asc! óre nu ati alungá voi dela casa pre cersitoriulu carele í-si vinde pentru lucruri netreb-nice hain'a primita dela voi ce i-ati dat'o cu scopulu de-asi acoperi golatiunea? Chiaru asia nu e mirare daca bunulu Domnedieu prócede ast'feliu si cu pecatosulu, 'carele pentru o placere momentana a vietiei, í-si vinde hain'a cea de nunta.., cu care l'au inzestratu. Ast'feliu nu e mirare, daca Domnedieu, cându pecatosulu bate la usia, i raspunde si lui cá celoru cincí fecióre nebune: „*nu ve sciu pre voi.*“ ¹⁾ Din incidentulu acest'a ss. Parinti fórte nimeritu o numescu pre mórte de echou alu vietiei, si cu totu dreptulu; pentru cá precum echoulu redà sunetulu, adeca ce'a ce vorbimu: asia si mórtea reoglanda viéti'a omului. Deci déca acést'a au fostu buna, apoi si mórtea va fi buna; ér' déca a fostu rea si mórtea va fi asia.

Nu avemu ce ne mira dara, candu cineva — dupa ce au percursu o viétia desfránata, imorala si neacurata se demite la fapt'a infioratória de a se sinucide si apoi se sfêrsiesce eschiamându intru sine cu Agag regele Amalechitoru: „*De siguru amaratiunea mórtei a trecutú.*“ ²⁾

Suntu insa Jal. Asc! si alte impregiurari in viéti'a omului, cari pricinuescu mórtea nefericita. Ast'feliu este p. e. legatur'a neacurata cu ómenii din lume, intru carea omulu de multe ori — necombinându bine urmáritele funeste pentru densulu — se incurca, fâra cá mai multu se se póta descurcá. Suntu ce e dreptu si legaturi permise, precum suntu d. e. celea ce se baséza pre afinitate si amicétia curata. Dupa ast'feliu de legaturi atâtu viéti'a, câtu si mórtea omului e deplinu multiamita si liniscita: pâna cându din contra e conturbata si neliniscita.

Ce'a ce mai causéza omului mórte nefericita suntu pasiunile, poftetele, si feliuritele patimi ce predomina preste omu; apoi pierderea din vedere a mandatoru domnedieesci prin ce se intielege indumnedierea celoru pamentesci sî despretiurea celoru ceresci. Catra aceste se mai adauge nu odata si crêscerea omului in directiune gresita, care de multe ori se póte atribuí numai parintiloru nesocotiti. Nu odata am

1) Mateiu. 2) I. Sam. XV. 32.

potutu audî despre facatorii de rele si condemnatii la mórte cà in celea din urma s'ar fi exprimat: cumca sfêrsitul loru tragicu î-lu potu multiemi numai parintîloru, cari n'au ganditu cu ei si cu faptele loru celea rele si cari din pruncia nu i-a crescutu: in fric'a lui Domnedieu si morala crestinésca. Si in adeveru asia si este! càci „*Bine nu va fi celui nelegiuitu si dîlele nu i-se voru prelungi; ci va peri cà o umbra, pentru-cà nu s'a temutu de Domnedieu.*“¹⁾ Si éراسي „*Vai de celu nelegiuitu! reu i va fi, càci resplatarea maniloru lui i se va face.*“²⁾

Din contra Jal. Asc! combinandu dupa dreptate, ne vomu convinge, ca cu totulu altu finitu are omulu crescutu in legea lui Domnedieu si care si-au percursa viéti'a numai in faptele cele bune. Domnedieu prin profetulu seu asié graiesce: „*Scumpa este in ochii lui Domnedieu, mórtea cuviosiloru sei.*“³⁾ „*Acelor'a va fi bine, caror'a li e téma de Domnedieu, si au frica de densulu.*“⁴⁾ Si éراسي „*Spuneti celui dreptu, cà bine i va fi, càci voru mancá fruptele fapteloru loru.*“⁵⁾ Nu póte avé dara crestinulu bunu si adeveratu motivu, de a se teme de vre'unu sfêrsítu reu; càci si mai pe urma va dobândí ace'a dupa care s'a luptatu, adeca imperati'a ceriului sustienuta pentru cei buni si drepti.

Despre acést'a ne incredintiéza si ss. Parinti. „*Mórtea — díce unu s. Parinte — numai pentru acei'a este infricosiata, cari tóte celea ce le posedu le pierdu odata cu viéti'a; inse nu si pentru cei drepti a caror'a virtuti nu apunu nici odata.*“

O! fii credintiosi ai lui Domnedieu — bucurati-ve! cà-ci de si ve consta multa truda a invinge amagirile si ispitele lumei acesteia; desí e spinósa calea pe care alergati; de sí pre voi lumea ve condamna pentru cà trati in abnegatiune si retragere; cà mai bucurosu serviti lui Domnedieu, de câtu demonului; cà ve mai place se mergeti in cas'a lui Domnedieu de câtu se siedeti prin birturi; cà ve mai place rugatiunea, decâtu vorbele zadarnice si netrebnice: — totusi la apusulu vietiei vóstre ve veti liniscí intru consciéti'a cà

¹⁾ Ecl. VIII. 13. ²⁾ Isai'a III. 11. ³⁾ Ps. D. 115, 15. ⁴⁾ Ecl. VIII. 12. ⁵⁾ Isaia III. 10.

din colo de mormentu ve-ti primí respłata adevărata după sudorile vóstre versate lucrându cá nesce^{er}viieri sirguintiosi in vi'a Domnului!

Jal. Asc. Dacă doriti dar' asigurarea mantuirei sufletelor vóstre, atunci traiti in acésta viétia pamentésca pururea in blandétia si serviti lui Domnedieu cu inima curata; cáci singuru numai viéti'a scutita de fapte rele si bogata in fapte bune si virtuti crestinesci, ve póte asigurá sfêrsítu bunu si mórte fericita, care eu din tóta inim'a vi-o dorescu!

Nu urmariti pre peccatosii, cari nu incéta cu multímea fora-de-legiloru; cáci éta după cum audira-ti, viéti'a peccátosa are si finitu peccatosu. Mai alesu voi parintiloru cresceti pre fii vostri inca din teneretie in fric'a lui Domnedieu si-i feriti de societatile cele rele. Acésta precautiune de parinti, ve va scapá apoi de blastemele filoru vostri: ér' pre fii vostri i veti ferí de multele urmari triste ce i-ar' poté ajunge in vietia. Si decumva voi, pâna aci ati traitu in peccate, cari usioru v'ar' poté impinge si indemná la fap-t'a de sinucidere, — cugetându la urmarile triste ce vi le-am rostitu cu acésta ocasiune trista, — luati pilda si indreptati-ve din totu sufletulu si din totu cugetulu vostru, si apoi fiti convinsi, fiti odichniti, cá ve-ti petrece o viéti'a neconturbata, ve-ti avé sfêrsítu bunu, mórte curata, mórte fericit'a si in urma ve-ti dobândí viéti'a de veci.

* * *

Atát'a este Jalnici Ascultatori! ce am aflatu cu cale a ve rostí cu prilegiulu acest'a asupr'a sicriului acestui repausatu. Ori câtu ar' fi inse celea dîse aplicabile pentru viéti'a si sfersítulu nefericitu alu defunctului, care póte cá a urmatu si din gravitatea morbului ce se incuibase in trensulu in timpulu din urma: totusi unu meritu netagaduitu pentru densulu remane de amintitu chiar' si in istori'a literaturei nóstre, si acel'a este: geniulu avutu in poesia, si preste totu diliginti'a avuta in ori ce afacere, apartienatória de cerculu neinsemnatu alu activitatii sale.

Ér' in câtu si densulu a vietuitu dimpreuna cu ómenii — prin mine í-si ie „adiou“-lu din urma, dela fratii si

rudeniile indepartate; apoi, dela principalulu seu, amici si amice, cunoscuti si publiculu adunatu rogandu-se: cá mai inainte de a se redá pamentului, — dupa usulu crestinescu — se-lu iertati! Aminu.

J. J. ARDELEANU.

Abonamentu nou pre anulu 1885

se deschide la diuariale nóstre:

AMICULU FAMILIEI. Diuaru beletristicu is literariu — cu ilustratiuni. Va aparé in $\frac{1}{13}$ si $\frac{15}{27}$ dí a lunei in numeri câte de $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ cóle cu ilustratiuni frumóse; si va publicá articlii sociali, poesie, novele, románuri, suveniri de caletoría s. a., — mai departe va tractá cestiuni literarie si scientifice, cu reflexiune la cerentiele vietiei practece; va petrece cu atentiune viéti'a soçiala a Romaniloru de pretotindene, precum si a celoru-alalte poporatiuni din patria si strainatate; si prin umore dulce si satira alésa va nisuí a face câte o óra placuta familiei strivite de grigíle vietiei; si preste totu va nisuí a intinde tuturoru individíloru din familia una petrecere nobila si instructiva. Pretiulu de prenumeratiune pre anulu intregu e 4 fl. pentru Romani'a si strainatate 10 franci — lei noi, platibili si in timbre postali.

Cursulu anului urmatoriu va incepe cu novel'a care a obtienutu pén'a de auru destinata din partea Administratiunei acestui diariu pentru premiarea celei mai bune scrieri beletristice romane.

— **Abonantii noi voru primí gratis** totu ce a aparutu pâna acum din interesantulu romanu „Párintele Carthausi.“

PREOTULU ROMANU. Diuaru basericescu scolasticu si literariu. Va esí in $\frac{4}{16}$ si $\frac{18}{30}$ dí a lunei; si va publicá: a) articlii din sfer'a tuturoru scientieloru teologice, — tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali etc. b) articlii din sfer'a educatiunei si instructiunei religiose-morali, — tractate pedagogice, didactice si cate-

chetice etc. c) schitie din viéti'a celoru mai celebri barbati ai bisericeii romane gr. c. si cunoscintie biografice despre sântii parinti ai bisericeii resaritene; d) predice, omilii, catechese si paranes, pre dominece, serbatori si diverse ocasiuni, — e) istorióre, novele si poesii morali; precum si ori-ce cuvinte intielepte si amenunte aplicabili la elaborate religiöse-morali; — f) studii archeologice si documinte istorice din trecutul bisericeii rom. gr. c. g) legi si dispušetiuni privitóre la bisericele si scótele române confesiunali: h) Revist'a evenimenteloru mai alesu a celoru din sfer'a bisericeasca, scolastica si literaria. — Pretiulu de prenumeratiune pre anulu intregu e 4 fl. v. a. pentru Romani'a si strainatate 10 franci — lei noi.

CARTILE SATEANULUI ROMANU. Va esí in fie-care luna câte una carte, baremi de una cóla; si va publicá: a) descrierea vietiei câte a unui barbatu mai vrednicu de amentírea si recunoscinti'a poporului romanu; b) cunoscintie din economia, industria, medicina, juridica s. a.; c) poesie vechie si nóue, mai cu séma de aceleá cari atingu mai de-aprópe pre poporulu nostru si impregiurarile in cari a trairu si traiesce; d) novele poporale, istorióre, fabule, anecdote, proverbie si cuvente intielepte, de invetiatura si petrecere; e) risete si zimbete; f) sciri din lumea mare. — Petiulu de prenumeratiune pre unu anu e numai 1 fl. v. a. Pentru Romani'a si strainatate 3 franci — lei noi.

— **Abonantii voru primí gratis** mai multe portrete si alte icóne frumóse, — afora de ace'a 'si voru poté procurá cu diumetate pretiulu mai multe opuri aparute in Editiunea ori trecute in proprietatea nóstra. —

— **Tóte aceste trei diuaria** — cu tóte premiile si favorurile — abonate de-odata, costau pre anulu intregu numai 8 fl. v. a., pentru Romani'a 20 franci — lei noi. —

➡ **Mai avemu catev'a esemplarie complete si din unii ani trecuti si le damu cu pretiuri fórté reduse.**

Cele mai eftine carti de rogatiuni.

Se potu procurá dela

Librari'a „Auror'a“

CARTICICA

de

ROGATIUNI si CANTARI

pentru

PRUNCII SCOLARI.

Cu mai multe icóne frumóse.

Pretiulu unui esemplariu tramisu franco e **10** cr.; 50
esemplare costa **3** fl.; 100 esemplare **5** fl. v. a.

V I S U L U

PREA SANTEI VERGURE MARIA

a Nascatórei de Domnedicu

urmatu de mai multe

Rogatiuni frumóse.

Cu mai multe icóne frumóse.

Pretiulu unui esemplariu tramisu franco e **10** cr.; 50
esemplare costa **3** fl.; 100 esemplare **5** fl. v. a.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Nicolae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a. Imprimari'a „AUROR'A“ p. A. Todoranu.